

**Интерна правила стандардизације —
Део 1: Доношење, објављивање, одржавање,
преиспитивање и повлачење српских
стандарда и сродних докумената**

ЗАШТИЋЕНО АУТОРСКИМ ПРАВОМ. СВА ПРАВА ЗАДРЖАНА

Ауторска права на српским стандардима и сродним документима припадају Институту за стандардизацију Србије, у складу са законом којим се уређују ауторска и сродна права. Умножавање, у целини или делимично, као и дистрибуција српских стандарда и сродних докумената дозвољени су само уз сагласност Института за стандардизацију Србије.

Дозвола за умножавање и дистрибуцију српских стандарда и сродних докумената може се добити упућивањем писаног захтева на адресу Института за стандардизацију Србије.

© ИСС 2023

Издаје Институт за стандардизацију Србије

ИНСТИТУТ ЗА СТАНДАРДИЗАЦИЈУ СРБИЈЕ
11030 Београд, Стевана Бракуса 2, п.ф. 2105

Телефони: (011) 75-41-421, 34-09-301
Директор: (011) 75-41-256
Телефакс: (011) 75-41-257, 75-41-938
Продаја: (011) 65-47-496
Информациони центар: (011) 65-47-293

infocentar@iss.rs
prodaja@iss.rs

www.iss.rs

Садржај

	Страна
Предговор	3
1 Предмет	6
2 Термини и дефиниције.....	6
2.1 Стандарди.....	6
2.2 Сродни документи	8
2.3 Остали термини	9
3 Основни принципи политике стандардизације.....	11
3.1 Начела	11
3.2 Јавност рада и доступност националних и страних докумената	12
3.3 Језик	12
3.4 Основа и поступак доношења националног документа.....	13
3.4.1 Основа националног документа	13
3.4.2 Поступак доношења изворног српског стандарда и сродног документа	13
3.4.3 Сагласност између националних и страних докумената	13
3.4.4 Начини преузимања страних докумената	14
3.5 Означивање националних докумената	14
3.6 Ауторска права, патентна права и права на искоришћавање	15
3.7 Начело мировања.....	16
3.8 Службено обавештавање о стандардима.....	16
4 Учесници у поступку доношења стандарда и сродних докумената.....	16
5 Доношење, објављивање, одржавање, преиспитивање и повлачење изворног српског стандарда и сродног документа.....	17
5.1 Изворни српски стандард	17
5.1.1 Фаза пројекта	17
5.1.2 Фаза предлога.....	17
5.1.3 Фаза преднацрта.....	18
5.1.4 Фаза нацрта комисије	18
5.1.5 Фаза јавне расправе	18
5.1.6 Фаза дефинитивног текста нацрта.....	19
5.1.7 Фаза објављивања	19
5.1.8 Фаза преиспитивања	19
5.1.9 Фаза повлачења.....	20
5.2 Српски сродни документ	20
5.2.1 Техничка спецификација	20
5.2.2 Технички извештај.....	21
5.2.3 Упутство.....	22
6 Преузимање међународног стандарда и сродног документа.....	22
6.1 Српски стандард настао преузимањем међународног стандарда.....	22
6.2 Српски сродни документ настао преузимањем међународног сродног документа	23

7	Преузимање европског стандарда и сродног документа	24
7.1	Српски стандард настао преузимањем европског стандарда	24
7.1.1	Развој европског стандарда	24
7.2	Српски сродни документ настао преузимањем европског сродног документа	26
8	Преузимање других међународних стандарда, као и националних стандарда других земаља	26
Прилог А (нормативан)	Доношење, објављивање, одржавање, преиспитивање и повлачење српског стандарда – фазе и потфазе.....	28
Прилог Б (нормативан)	Типови страних докумената који се преузимају као српски национални документи са степеном сагласности „идентичан”.....	30
Прилог В (нормативан)	Означавање српских националних докумената насталих преузимањем ..	32
Прилог Г (информативан)	Елементи образложења за доношење српског стандарда	34
Прилог Д (информативан)	Српски стандарди и сродни документи – активности Института	35
Библиографија		37

Предговор

Интерна правила стандардизације намењена су запосленима у Институту за стандардизацију Србије (у даљем тексту: Институт), члановима комисија за стандарде и сродне документе, члановима стручних савета, као и свима онима који, посредно или непосредно, учествују у поступку доношења српских стандарда и сродних докумената.

Интерна правила стандардизације састоје се из следећих делова, са јединственом ознаком ИПС:

- 1) ИПС 1:2023, *Интерна правила стандардизације – Део 1: Доношење, објављивање, одржавање, преиспитивање и повлачење српских стандарда и сродних докумената*
- 2) ИПС 2:2021, *Интерна правила стандардизације – Део 2: Образовање и рад комисија за стандарде и сродне документе*
- 3) ИПС 3:2023, *Интерна правила стандардизације – Део 3: Уобличавање и структура српских стандарда и сродних докумената*

Овај део интерних правила стандардизације усклађен је са релевантним одредбама Закона о стандардизацији („Службени гласник Републике Србије”, бр. 36/09, 46/2015), Одлуком о изменама и допунама оснивачког акта Института за стандардизацију Србије („Службени гласник Републике Србије”, бр. 93/2015, 27/2016), правилима међународних и европских организација за стандардизацију, као и са *Кодексом добре праксе за израду, доношење и примену стандарда*, који је саставни део Споразума о техничким препрекама у трговини Светске трговинске организације.

За потребе овог дела интерних правила стандардизације, међународни и европски стандарди и сродни документи, као и национални стандарди других земаља, називају се јединствено „страни документи”, осим ако је неопходно другачије. „Национални документ” у тексту овог дела интерних правила стандардизације треба схватити као „српски стандард” или „српски сродни документ”.

У складу са чл. 29. и 47. Одлуке о изменама и допунама оснивачког акта Института за стандардизацију Србије, интерна правила стандардизације доноси Управни одбор Института, на предлог стручних савета. На исти начин и по истом поступку доносе се и измене интерних правила стандардизације, које су резултат измена у документима са којима су интерна правила стандардизације усклађена.

Предлог првог издања овог дела интерних правила стандардизације разматрали су и усвојили чланови Стручног савета за опште области стандардизације – на седници одржаној 17. јуна 2010. године, Стручног савета за стандардизацију у области електротехнике, телекомуникација и информационе технологије – на седници одржаној 11. јуна 2010. године, као и Стручног савета за стандардизацију у области оцењивања усаглашености – на седници одржаној 8. јуна 2010. године.

Прво издање овог дела интерних правила стандардизације Управни одбор Института донео је на седници одржаној 16. августа 2010. године.

Измене првог издања овог дела интерних правила стандардизације у највећој мери настале су због чињенице да је Институт у јуну 2011. године добио статус националне организације за стандардизацију у Европском институту за стандарде из области телекомуникација (ETSI) и на тај начин стекао право и обавезу да преузима стандарде и сродне документе које је објавила ова организација. Остале измене односе се на године издања осталих делова интерних правила и навођења последњих издања докумената који су наведени у библиографији.

Предлог другог издања овог дела интерних правила стандардизације разматрали су и усвојили чланови Стручног савета за опште области стандардизације, Стручног савета за стандардизацију у области електротехнике, телекомуникација и информационе технологије, као и Стручног савета за стандардизацију у области оцењивања усаглашености на својим седницама одржаним 11. новембра 2011. године. Друго издање овог дела интерних правила стандардизације Управни одбор Института донео је по истом поступку на седници одржаној 4. јануара 2012. године.

Друго издање овог дела интерних правила стандардизације замењује и повлачи прво издање објављено 2010. године.

Измене другог издања овог дела интерних правила стандардизације у највећој мери настале су због потребе обезбеђивања основе за унеколико измењен поступак доношења српских стандарда и сродних докумената, увођења новог начина означавања докумената насталих у појединим фазама поступка доношења стандарда, усаглашавања са изменама *Интерних правила стандардизације – Део 3: Уобличавање и структура српских стандарда и сродних докумената* у делу који се односи на патентна права и усклађивања са најновијим издањима међународних и европских докумената.

Предлог трећег издања овог дела интерних правила стандардизације разматрали су и усвојили чланови Стручног савета за опште области стандардизације и Стручног савета за стандардизацију у области електротехнике, телекомуникација и информационе технологије на дописним седницама одржаним од 7. фебруара 2014. године до 13. фебруара 2014. године. Треће издање овог дела интерних правила стандардизације Управни одбор Института донео је на седници одржаној 17. марта 2014. године.

Треће издање овог дела интерних правила стандардизације замењује и повлачи друго издање објављено 2012. године.

Четврто издање овог дела интерних правила стандардизације настало је као резултат усаглашавања са Законом о изменама и допунама Закона о стандардизацији („Службени гласник РС”, бр. 46/2015), Одлуке о изменама и допунама оснивачког акта Института за стандардизацију Србије („Службени гласник РС”, бр. 93/2015, 27/2016), као и усаглашавања са најновијим издањима међународних и европских правила о стандардизацији.

Предлог издања овог дела интерних правила стандардизације разматрали су и усвојили чланови Стручног савета за опште области стандардизације и Стручног савета за стандардизацију у области електротехнике, телекомуникација и информационе технологије на седницама одржаним 18. марта 2016. године. Четврто издање овог дела интерних правила стандардизације Управни одбор Института донео је на седници одржаној 1. априла 2016. године.

Четврто издање овог дела интерних правила стандардизације замењује и повлачи треће издање објављено 2014. године.

Потреба за изменом четвртог издања овог дела интерних правила стандардизације настала је због измене статуса Института у европским организацијама за стандардизацију CEN и CENELEC, односно нових обавеза које проистичу из пуноправног чланства у тим организацијама, као и због потребе усаглашавања са најновијим издањима међународних и европских правила о стандардизацији.

Предлог петог издања овог дела интерних правила стандардизације разматрали су и усвојили чланови Стручног савета за опште области стандардизације и Стручног савета за стандардизацију у области електротехнике, телекомуникација и информационе технологије на седницама одржаним 26. септембра 2017. године. Пето издање овог дела интерних правила стандардизације Управни одбор Института донео је на седници одржаној 22. новембра 2017. године.

Пето издање овог дела интерних правила стандардизације замењује и повлачи четврто издање објављено 2016. године.

Шесто издање овог дела интерних правила стандардизације настало је због потребе усаглашавања са најновијим издањима међународних и европских правила о стандардизацији, као и због незнатних измена у поступку преузимања међународних стандарда.

Предлог шестог издања овог дела интерних правила стандардизације разматрали су и усвојили чланови Стручног савета за опште области стандардизације на дописној седници одржаној од 18. до 24. децембра 2018. године и чланови Стручног савета за стандардизацију у области електротехнике, телекомуникација и информационе технологије на дописној седници одржаној од 18. до 21. децембра 2018. године. Шесто издање овог дела интерних правила стандардизације Управни одбор Института донео је на 124. седници одржаној 27.12.2018. године.

Шесто издање овог дела интерних правила стандардизације замењује и повлачи пето издање објављено 2017. године.

Измене у односу на претходно издање означене су вертикалном линијом на маргини.

Седмо издање овог дела интерних правила стандардизације настало је због потребе усаглашавања са најновијим издањима међународних и европских правила о стандардизацији.

Предлог седмог издања овог дела интерних правила стандардизације разматрали су и усвојили чланови Стручног савета за опште области стандардизације на седници одржаној 23. децембра 2022. године и чланови Стручног савета за стандардизацију у области електротехнике, телекомуникација и информационе технологије на седници одржаној у периоду од 21. до 29. децембра 2022. године. Седмо издање овог дела интерних правила стандардизације Управни одбор Института донео је на 175. седници одржаној 30. јануара 2023. године.

Седмо издање овог дела интерних правила стандардизације замењује и повлачи шесто издање објављено 2018. године. Измене у односу на претходно издање означене су вертикалном линијом на маргини.

1 Предмет

Овим делом интерних правила стандардизације:

- ближе се одређују основни принципи политике стандардизације коју спроводи Институт као национално тело за стандардизацију;
- утврђују се основе поступка доношења, објављивања, одржавања, преиспитивања и повлачења српских стандарда и сродних докумената.

Одредбе овог дела интерних правила стандардизације односе се на следеће типове стандардизацијских докумената које објављује Институт:

- српски стандард,
- техничка спецификација,
- технички извештај,
- упутство.

Овим делом интерних правила обухваћени су и извештаји, спецификације доступне јавности, споразуми европске конференције, споразуми међународне конференције, оцене технолошких трендова, индустријски технички споразуми, које Институт такође објављује, а резултат су рада европских и међународних организација за стандардизацију.

2 Термини и дефиниције

За потребе овог дела интерних правила стандардизације примењују се термини и дефиниције дати у SRPS ISO/IEC Guide 2 и SRPS ISO/IEC Guide 21-1 (од којих се неки овде поново наводе, ради погодности), као и следећи.

2.1 Стандарди

2.1.1

стандард (standard)

документ, утврђен консензусом и одобрен од признатог тела, којим се утврђују, за општу и виšekратну употребу, правила, смернице или карактеристике за активности или њихове резултате, ради постизања оптималног нивоа уређености у датом контексту

НАПОМЕНА Стандарди треба да буду засновани на провереним резултатима науке, технологије (технике) и искуства, ради постизања оптималне користи за друштво.

[SRPS ISO/IEC Guide 2:2007, 3.2]

2.1.2

међународни стандард (international standard)

стандард који је донела међународна организација за стандардизовање/стандарде и који је доступан јавности

[SRPS ISO/IEC Guide 2:2007, 3.2.1.1]

2.1.3

међународни стандард (International Standard)

стандард који је донела међународна организација за стандарде ISO или IEC

НАПОМЕНА У српском језику нема разлике између начина писања термина 2.1.2 и 2.1.3. Када се у српским стандардима наводи овај термин, подразумева се да је реч о стандарду који је објавио ISO или IEC. У случају да је стандард донела нека друга међународна организација, то се посебно назначавача.

[ISO/IEC Directives – Part 2:2021, 3.1.4]

2.1.4

европски стандард (European Standard)

EN

стандард који су донели CEN/CENELEC/ETSI и који подразумева обавезу да се примењује као идентичан национални стандард и да се повуку сви национални стандарди који су са њим у супротности

[CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 2:2022, 2.5; ETSI Directives, V.45, June 2022 – Technical Working Procedures, A.3, прилагођено]

2.1.5

хармонизациони документ (Harmonization Document)

HD

CENELEC стандард који подразумева обавезу да на националном нивоу буде примењен барем јавним проглашавањем броја и наслова тог HD документа, као и да се повуку сви национални стандарди који су са њим у супротности

[CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 2:2022, 2.9]

2.1.6

ETSI стандард (ETSI Standard)

ES

стандард који садржи нормативне одредбе и који је, на основу процедуре потврђивања од стране чланова ETSI-ја, одобрен за објављивање

[ETSI Directives, V.45., June2022 - Technical Working Procedures, A.3]

2.1.7

хармонизовани стандард (harmonized standard)

европски стандард који је донет на основу захтева Европске комисије за примену у хармонизованом законодавству Европске уније

[Закон о стандардизацији, „Службени гласник Републике Србије”, бр. 36/09, 46/2015]

2.1.8

национални стандард (national standard)

стандард који је донело национално тело за стандарде и који је доступан јавности

[SRPS ISO/IEC Guide 2:2007, 3.2.1.3]

2.1.9

национални стандард у супротности са европским стандардом (conflicting national standard)

национални стандард који има исти предмет и подручје примене као EN (и HD за CENELEC), обухватајући и захтеве који су у супротности са захтевима EN (и HD за CENELEC)

[CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 2:2022, 2.13]

2.1.10

српски стандард (Serbian Standard)

стандард који је донело национално тело за стандардизацију у Републици Србији

[Закон о стандардизацији, „Службени гласник Републике Србије”, бр. 36/09, 46/2015]

2.2 Сродни документи

2.2.1

техничка спецификација (Technical Specification)

TS

документ који су објавили ISO и/или IEC, CEN и/или CENELEC, ETSI, односно Институт, за који постоји могућност да у будућности споразумом постане међународни/европски/српски стандард, али за који тренутно:

- не може да се добије захтевана подршка да би се одобрио као међународни/европски/српски стандард,
- постоји сумња да је постигнут консензус,
- материја коју обрађује још увек се технички развија, или
- постоји неки други разлог који спречава да се он одмах објави као међународни/европски/српски стандард.

НАПОМЕНА 1 Није дозвољено да техничка спецификација буде у супротности са неким постојећим међународним/српским стандардом.

НАПОМЕНА 2 Када се ради о документу који су објавили ISO и/или IEC, односно Институт:

- садржина техничке спецификације, укључујући њене прилоге, може обухватити и захтеве;
- дозвољено је постојање и других паралелних техничких спецификација за исти предмет.

[ISO/IEC Directives – Part 2:2021, 3.1.5, прилагођено; CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 2:2022, 2.6, прилагођено; ETSI Directives, V.45, June 2022 – Technical Working Procedures, A.3, прилагођено]

2.2.2

технички извештај (Technical Report)

TR

документ који су објавили ISO и/или IEC, CEN и/или CENELEC, ETSI, односно Институт, који садржи информативни материјал који није погодан да буде објављен као међународни/европски/српски стандард или техничка спецификација

[ISO/IEC Directives – Part 2:2021, 3.1.8, прилагођено; CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 2:2022, 2.7, прилагођено; ETSI Directives, V.45, June 2022 – Technical Working Procedures, A.3, прилагођено]

2.2.3

упутство (Guide)

документ који су објавили ISO и/или IEC, CEN и/или CENELEC, ETSI, односно Институт, којим се дају правила, смернице, савети или препоруке који се односе на принципе и политику стандардизације, као и смернице за учеснике у поступку доношења стандарда и кориснике стандарда

[ISO/IEC Directives – Part 2:2021, 3.1.7, прилагођено; CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 2:2022, 2.8, прилагођено; ETSI Directives, V.45, June 2022 – Technical Working Procedures, A.3, прилагођено]

2.2.4

спецификација доступна јавности (Publicly Available Specification)

PAS

документ који су објавили ISO или IEC као одговор на неодложне потребе тржишта, а који представља

- консензус у некој организацији изван ISO или IEC, или
- консензус експерата унутар неке радне групе

НАПОМЕНА 1 Није дозвољено да спецификација доступна јавности буде у супротности са неким постојећим међународним стандардом.

НАПОМЕНА 2 Дозвољено је постојање и других паралелних спецификација доступних јавности за исти предмет.

НАПОМЕНА 3 Спецификације доступне јавности не постоје у CEN-у, CENELEC-у и ETSI-ју.

[ISO/IEC Directives – Part 2:2021, 3.1.6, прилагођено]

2.2.5

споразум међународне конференције (International Workshop Agreement)

IWA

документ припремљен механизмом конференције да би се одговорило на хитне захтеве тржишта

НАПОМЕНА 1 Споразуми међународних конференција постоје само у организацији ISO.

НАПОМЕНА 2 Предлози за одржавање таквих конференција могу долазити из било којег извора и подлежу поступку одобравања у Техничком управном одбору (ТМВ), који такође одређује неку од чланица ISO да помогне предлагачу при организовању конференције. Споразуми међународних конференција одобравају се консензусом учесника таквих конференција.

НАПОМЕНА 3 Документ IWA израђује се изван техничких структура организације ISO.

[SRPS ISO/IEC Guide 21-2:2007, 3.7]

2.2.6

споразум европске конференције (CEN и/или CENELEC Workshop Agreement)

CWA

споразум CEN-а и/или CENELEC-а склопљен на конференцији, који одражава консензус појединаца и организација које су одговорне за његов садржај и који су CEN и/или CENELEC објавили бар на једном од службених језика

НАПОМЕНА 1 Споразум може бити у различитим облицима, нпр. текстуална датотека или рачунарски код.

[CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 2:2022, 2.10]

2.2.7

оцена технолошког тренда (Technology Trend Assessment)

TTA

документ који су објавили ISO или IEC да би се одговорило на потребе за глобалном сарадњом у вези са питањима стандардизације током раних фаза техничких иновација и у којем се даје стање развијености технике или трендови у новонасталим областима.

НАПОМЕНА Оцене технолошких трендова су типично резултат рада или истраживања који претходе стандардизовању.

[SRPS ISO/IEC Guide 21-2:2007, 3.5]

2.2.8

индустријски технички споразум (Industry Technical Agreement)

ITA

нормативни или информативни документ у којем се специфицирају параметри неког новог производа или услуге

НАПОМЕНА 1 ITA се развија изван техничких структура IEC и помаже да се омогући настављање производње и/или лансирање индустријских производа на тржиште. ITA је сличан индустријском дефакто стандарду или спецификацији. Главни потенцијални корисници ITA су технолошки сектори који се брзо развијају, али њиме може бити обухваћен цео домен електротехнике и електронике (укључујући ICT).

НАПОМЕНА 2 Индустријски технички споразуми постоје само у организацији IEC.

[SRPS ISO/IEC Guide 21-2:2007, 3.6]

2.3 Остали термини

2.3.1

доношење стандарда или сродног документа (development of standard or related document)

скуп координираних активности које започињу усвајањем предлога за доношење стандарда или сродног документа, а завршавају се доношењем акта којим се проглашава да је стандард или сродни документ донет

[Закон о стандардизацији, „Службени гласник Републике Србије”, бр. 36/09, 46/2015]

2.3.2

преиспитивање стандарда или сродног документа (review of standard or related document)

провера стандарда или сродног документа ради утврђивања да ли га треба потврдити, изменити, ревидирати, донети као други тип стандардизацијског документа или повући

[SRPS ISO/IEC Guide 2:2007, 9.4, прилагођено]

2.3.3

одржавање стандарда или сродног документа (maintenance of standard or related document)

побољшавање и осавремењивање постојећег стандарда или сродног документа уз истовремено поштовање потреба заинтересованих страна за постојаном публикацијом

[ISO/IEC Directives – Part 1:2022, IEC supplement:2022, 2.9.1.4, прилагођено]

2.3.4

заинтересована страна (interested party)

орган државне управе, орган покрајинске, односно општинске управе, привредно друштво, предузетник, организација потрошача, као и друго правно или физичко лице које показује интерес за стандардизацију

[Закон о стандардизацији, „Службени гласник Републике Србије”, бр. 36/09, 46/2015]

2.3.5

консензус (consensus)

начелна сагласност о било ком значајном питању, постигнута тако да се узму у обзир становишта свих заинтересованих страна и да се усагласе сви супротстављени ставови, при чему се под консензусом не подразумева једногласност у доношењу стандарда

[Закон о стандардизацији, „Службени гласник Републике Србије”, бр. 36/09, 46/2015]

2.3.6

хармонизација (националних стандарда) (harmonization (of national standards))

спречавање или уклањање разлика у техничком садржају стандарда који имају исти предмет и подручје примене, посебно оних разлика које могу да представљају препреке трговини

[CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 2:2022, 2.1]

2.3.7

преузимање (страног документа у национални документ) (adoption (of an foreign document in a national document))

објављивање националног документа заснованог на релевантном страном документу, или проглашавање да страни документ има исти статус као национални документ, са свим идентификованим одступањима од страног документа

[SRPS ISO/IEC Guide 21-1:2007, 3.6, прилагођено]

2.3.8

референтни документ (reference document)

документ за који постоји могућност да буде преузет, највероватније са модификацијама, као CEN-CENELEC публикација

[CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 2:2022, 2.4]

2.3.9

општа модификација (common modification)

мењање, додавање или брисање садржаја референтног документа које су одобрили CEN/CENELEC и које стога постаје део EN (и HD за CENELEC)

[CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 2:2022, 2.14]

2.3.10

посебан национални услов (special national condition)

услов или пракса карактеристични за једну земљу који се не могу мењати ни у дужем временском периоду, нпр. климатски услови, услови електричног уземљавања

[CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 2:2022, 2.15]

2.3.11

А-одступање (A-deviation)

модификација, додавање или брисање садржаја EN (и HD за CENELEC) због постојања прописа чија промена за сада није у надлежности националне организације чланице CEN-а или CENELEC-а

НАПОМЕНА Када су стандарди обухваћени директивама или уредбама ЕЗ, став Комисије Европских заједница (ОЈ бр. С 59, 1982-03-09) јесте да важење одлуке Суда правде у случају 815-79 Кремонино/Вранковић (Извештаји Европског суда 1980, стр. 3583) о усклађености са А-одступањима више није обавезно и да слободан проток производа усклађених са таквим стандардом не треба да се ограничи унутар ЕЗ, изузев у случају поступка заштите који се предвиђа одговарајућом директивом.

[CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 2:2022, 2.16]

2.3.12

пројекат стандарда (standards project)

одређени предмет рада у програму доношења стандарда

[SRPS ISO/IEC Guide 2:2007, 9.1.1, прилагођено]

2.3.13

измена (amendment)

мењање, додавање или брисање одређених делова садржаја стандарда

НАПОМЕНА Не могу се објавити више од два одвојена документа у облику измена које модификују важећи стандард. Развој трећег таквог документа резултираће објављивањем новог издања стандарда.

[SRPS ISO/IEC Guide 2:2007, 9.6, прилагођено; ISO/IEC Directives – Part 1:2022, 2.10.4, прилагођено]

2.3.14

исправка (corrigendum)

отклањање штампарских, језичких и сличних грешака у објављеном тексту стандарда или сродног документа

[SRPS ISO/IEC Guide 2:2007, 9.5, прилагођено]

2.3.15

ревизија (revision)

уношење свих неопходних промена у садржај и приказ стандарда или сродног документа

НАПОМЕНА Резултат ревизије је ново издање стандарда или сродног документа.

[SRPS ISO/IEC Guide 2:2007, 9.7, прилагођено]

3 Основни принципи политике стандардизације

3.1 Начела

Према члану 4. Закона о стандардизацији, Институт, као национално тело за стандардизацију, свој рад заснива на следећим начелима:

- 1) праву на добровољно учешће свих заинтересованих страна приликом доношења српских стандарда;
- 2) консензусу заинтересованих страна;
- 3) спречавању превладавања појединачних интереса над заједничким интересом заинтересованих страна;

- 4) прегледности поступка стандардизације и доступности јавности српских стандарда и сродних докумената;
- 5) међусобној усклађености српских стандарда и сродних докумената;
- 6) узимању у обзир стања развијености технике и правила међународних и европских организација за стандардизацију и одговарајућих међународних споразума;
- 7) једнаком третману иностраних производа или услуга и истих или сличних домаћих производа или услуга, у складу са потврђеним међународним споразумима чији је потписник Република Србија.

3.2 Јавност рада и доступност националних и страних докумената

Поштујући принципе јавности рада и доступности националних и страних докумената утврђене Законом о стандардизацији и Одлуком о изменама и допунама оснивачког акта Института за стандардизацију Србије, на својој интернет страници Институт објављује годишњи план доношења српских стандарда и сродних докумената, којим се најављује почетак рада на пројектима стандарда, обавештење о нацртима српских стандарда и сродних докумената који су на јавној расправи, објављеним и повученим српским стандардима и сродним документима, обавештење о покретању поступка преиспитивања српских стандарда и сродних докумената, позив за предлагање стручњака за чланство у комисијама за стандарде. Такође, најмање једном у шест месеци, Институт објављује извештај који садржи списак српских стандарда који се налазе у припреми, као и списак српских стандарда који су донети, односно повучени у претходном периоду.

Почетком сваке године, Институт издаје и електронски каталог, који садржи све српске стандарде и сродне документе који су објављени до краја календарске године за коју се каталог издаје.

Осим тога, у циљу обавештавања заинтересоване јавности о пројектима стандарда који су покренути на европском и међународном нивоу и припреме националног става у вези са сваким појединачним пројектом, Институт објављује и листе пројеката европских и међународних стандарда, листе нацрта европских и међународних стандарда који су на јавној расправи, као и листе објављених међународних, европских и српских стандарда.

Радни документи који се генеришу у поступку доношења стандарда и сродних докумената доступни су искључиво онима који учествују у њиховом доношењу, изузев нацрта српских стандарда, који су доступни јавности за време трајања јавне расправе.

3.3 Језик

Према члану 15. Закона о стандардизацији, српски стандарди и сродни документи доносе се и објављују на српском језику и ћириличком писму, у складу са законом којим се уређује службена употреба језика и писма.

Изузетно, када је основа за доношење српског стандарда или сродног документа стандард односно сродни документ из тачке 3.4.1 ових правила, српски стандард или сродни документ може бити објављен и на једном од званичних језика европских организација за стандардизацију, по правилу на енглеском језику.

Доношење одлуке о објављивању српског стандарда или сродног документа на српском или на страном језику у надлежности је комисије за стандарде и сродне документе, која ту одлуку по правилу доноси пре уношења података о пројекту у годишњи план доношења српских стандарда и сродних докумената. При доношењу одлуке морају се узети у обзир следећи критеријуми: комисија за стандарде и сродне документе не поседује превод страног документа, добијен на било који начин, који може да се користи као основа за доношење српског стандарда, односно сродног документа; чланови комисије за стандарде и сродне документе нису у могућности да сами израде потребан превод; израда превода није у складу са тачкама 6.1, 6.2, 7.1.1 и 7.2 овог дела интерних правила стандардизације; Институт не поседује средства за прибављање превода по тржишним условима; потребан превод, односно средства за његово прибављање по тржишним условима не могу се добити ни од најмање два потенцијална корисника (министарство надлежно за послове стандардизације, ресорно министарство, републичка, регионална или градска привредна комора, удружење потрошача...) српског стандарда односно сродног документа из Републике Србије, којима се Институт званично обратио.

Ознака језика на којем је објављен српски стандард или сродни документ даје се на основу међународно утврђених кодова за језике (видети [11] у Библиографији).

3.4 Основа и поступак доношења националног документа

3.4.1 Основа националног документа

Српски стандарди и сродни документи се по правилу доносе на основу међународних и европских стандарда и сродних докумената. У случају да у одређеној области не постоје међународни или европски стандард или сродни документ, или постојећи међународни или европски стандард или сродни документ нису одговарајући, као основа за доношење српског стандарда или сродног документа могу се користити национални стандарди и сродни документи других земаља, у складу са уговорима потписаним са националним телима за стандардизацију тих земаља, или се могу доносити изворни српски стандарди и сродни документи.

3.4.2 Поступак доношења изворног српског стандарда и сродног документа

Поступак доношења изворног српског стандарда и сродног документа састоји се из одређеног броја фаза, од фазе предлога за његово доношење до фазе његовог објављивања. Свака фаза има свој назив и нумеричку ознаку, а документ који се генерише у свакој фази означава се скраћеном ознаком (видети табелу 1).

Табела 1 – Фазе у поступку доношења изворног српског стандарда

Назив фазе	Нумеричка ознака фазе	Скраћена ознака документа
Фаза пројекта	00	Npr
Фаза предлога	10	Pr
Фаза преднацрта	20	pnaSRPS
Фаза нацрта комисије	30	nkSRPS
Фаза јавне расправе	40	naSRPS
Фаза дефинитивног текста нацрта	50	dnaSRPS
Фаза објављивања	60	SRPS

У оквиру сваке фазе обавља се одређен број активности (потфазе), које су такође означене нумеричком ознаком. Приказ свих фаза и потфаза у поступку доношења изворног српског стандарда дате су у Прилогу А. Одржавање изворног српског стандарда, које се одвија кроз фазе преиспитивања и повлачења, такође је обухваћено овим прилогом.

3.4.3 Сагласност између националних и страних докумената

Приликом преузимања страних докумената у национални систем стандардизације, од суштинског значаја је утврђивање међусобног односа националних и страних докумената. У те сврхе користи се основна класификација од три степена сагласности: идентичан, модификован и није еквивалентан (видети SRPS ISO/IEC Guide 21-1:2007, *Регионално или национално преузимање међународних стандарда и других међународних докумената – Део 1: Преузимање међународних стандарда*). Сматра се да је страни документ преузет уколико је национални документ идентичан са њим или модификован у односу на њега.

Идентично преузимање међународних и европских докумената осигурава транспарентност, што представља основу за олакшице у трговини на међународном и регионалном нивоу.

За типове страних докумената који се преузимају као национални документи са степеном сагласности „идентичан”, видети Прилог Б.

3.4.4 Начини преузимања страних докумената

Постоје три начина преузимања страних докумената као националних докумената:

- преузимање проглашавањем,
- преузимање прештампавањем,
- преузимање превођењем.

3.4.4.1 Проглашавање

Преузимање проглашавањем је најједноставнији начин преузимања који подразумева објављивање „саопштења о проглашавању”, којим се страни документ проглашава националним документом. Овај начин преузимања не може се примењивати уколико страни документ није доступан на било који начин.

Саопштење о проглашавању објављује се као независан документ и испоручује уз страни документ који је проглашен националним.

3.4.4.2 Прештампавање

У случају овог начина преузимања, страни документ се штампа као национални документ директном репродукцијом објављеног страног документа (нпр. фотографисањем, скенирањем или из електронске датотеке).

3.4.4.3 Превођење

Приликом преузимања страних докумената превођењем, Институт је одговоран за верзију на српском језику.

Када је национални документ превод страног документа, он може да се објави као једнојезично или вишејезично издање. У оба случаја треба навести који језик је служио као основа превода.

Вишејезична издања могу да садрже изјаве у вези са валидношћу оригинала или превода. Када нема такве изјаве, равноправно важе и оригинал и превод.

Уколико се за међународне или европске стандарде који су преузети као српски стандарди на енглеском језику обезбеди превод, њиховим објављивањем као српских стандарда на српском језику не престаје да важи претходно издање српског стандарда на енглеском језику. Референтном верзијом, односно верзијом на коју се позива у другим документима сматра се језичка верзија која је прва објављена као српски стандард, односно верзија на енглеском језику. Ознака и година издања, референтна ознака, као и број издања верзије стандарда на српском језику идентични су са истим елементима у верзији стандарда на енглеском језику.

3.5 Означавање националних докумената

Српски стандарди и сродни документи означавају се ознаком која почиње скраћеницом SRPS.

Изворни српски стандарди и сродни документи означавају се националном ознаком према SRPS A.A0.004. Код изворних сродних докумената, после скраћенице SRPS додаје се и ознака која указује на тип изворног сродног документа који се доноси (нпр. SRPS TS – техничка спецификација, SRPS TR – технички извештај, SRPS Uputstvo – упутство). Измене изворног српског стандарда означавају се додавањем броја измене после националне ознаке (нпр. SRPS Z.B0.001/1). Исправке изворног српског стандарда или сродног документа означавају се додавањем скраћенице Ispr. и броја исправке после националне ознаке (SRPS Z.B0.001/Ispr. 1).

Када су српски стандарди и сродни документи настали идентичним преузимањем европског или међународног стандарда или сродног документа, иза скраћенице SRPS додаје се ознака преузетог стандарда односно сродног документа (нпр. SRPS EN 15259, SRPS EN 300 065-2 V1.2.1, SRPS ISO 10003, SRPS IEC 60840, SRPS CEN/TS 1793-4, SRPS ETSI TS 102 773 V1.2.1 ...). Измене и исправке поменутих стандарда које нису резултат идентичног преузимања означавају се на исти начин као измене и исправке изворних српских стандарда.

Када је реч о преузимању међународних стандарда и сродних докумената које нису објавили ISO и IEC, као и националних стандарда и сродних докумената других земаља, српском стандарду или сродном документу додељује се национална ознака према SRPS A.A0.004. Измене и исправке поменутих стандарда означавају се на исти начин као измене и исправке изворних српских стандарда.

За детаље у вези са означавањем српских стандарда и сродних докумената насталих преузимањем, видети Прилог В.

3.6 Ауторска права, патентна права и права на искоришћавање

Према члану 16. Закона о стандардизацији, српски стандарди и сродни документи објављују се као посебна издања Института у штампаном, односно електронском облику.

Ауторско право на српском стандарду и сродном документу припада Институту, у складу са законом којим се уређују ауторско и сродна права.

Умножавање, у целини или делимично, као и дистрибуција српских стандарда и сродних докумената, дозвољени су само уз сагласност Института.

Обавеза свих учесника у поступку доношења изворних српских стандарда и сродних докумената је да, уколико имају било каква сазнања о томе, обавесте Институт о постојању патента (или о поступку признавања патента који је у току) у било којој фази израде изворног српског стандарда или сродног документа. База података о патентима релевантним за српске стандарде и сродне документе јавно је доступна на интернет страници Института (https://iss.rs/sr/Cyrl/baza-patenata_c120).

Према правилима међународних организација за стандардизацију ISO и IEC, Институт има право да на територији Републике Србије прилагођава, преводи и на други начин искоришћава међународне стандарде и сродне документе, као и српске стандарде и сродне документе настале преузимањем међународних стандарда и сродних докумената.

Према правилима европских организација за стандардизацију CEN, CENELEC и ETSI, Институт има право да на територији Републике Србије прилагођава, преводи и на други начин искоришћава европске стандарде и сродне документе, као и српске стандарде и сродне документе настале преузимањем европских стандарда и сродних докумената. Осим тога, своје право на искоришћавање европских стандарда и сродних докумената у чијој изради је учествовао као члан европских организација за стандардизацију, преко својих представника у техничким комитетима или поткомитетима поменутих организација, или преко експерата ангажованих у раду радних група, Институт уступа европским организацијама за стандардизацију.

Права на искоришћавање међународних и европских стандарда и сродних докумената обухватају све званичне језике међународних и европских организација за стандардизацију и све до сада познате облике искоришћавања као што су: репродуковање и објављивање на било који начин и помоћу свих система за графичку подршку штампањем, отискивањем, фотокопирањем, микрофилмовањем, као и било којим магнетским, рачунарским и нумеричким системом за подршку, меморијским картицама, CD-ROM-овима, филмовањем, фотографисањем, помоћу слајдова, дистрибуцијом на даљину, кабловским дистрибутивним системима, сателитским системима, помоћу дискета и серверима са онлајн приступом документима.

3.7 Начело мировања

Када је у европским организацијама за стандардизацију CEN/CENELEC/ETSI започет рад на новом пројекту европског стандарда, мора се поштовати тзв. начело мировања (енгл. standstill), под којим се подразумева да Институт неће објавити нови и/или ревидовати постојећи изворни српски стандард за исти предмет, чиме би се угрозио рад на европском пројекту. Та обавеза важи све до тренутка повлачења европског стандарда. Уколико током примене европског стандарда Институт добије сазнања да он утиче на безбедност и здравље, Институт мора CEN-CENELEC Менаџмент центру да достави предлог за израду измене таквог европског стандарда (или HD за CENELEC).

Не сматра се да је начело мировања прекршено уколико се на јавној расправи налази нацрт изворног српског стандарда који се може сматрати националним доприносом међународној или европској стандардизацији, уколико се у року од три месеца од почетка периода мировања изворни српски стандард налази у поступку одобравања за објављивање или уколико се објави српски стандард на основу међународног стандарда, без измена, за предмет за који не постоји одговарајући европски стандард.

3.8 Службено обавештавање о стандардима

У складу са обавезама које проистичу из чланства у европским организацијама за стандардизацију, Институт има обавезу службеног обавештавања CEN-а и CENELEC-а о намери да објави изворни српски стандард, српски стандард који није идентичан са европским или међународним стандардом, српски стандард који за основу има национални стандард неке друге државе, као и измене и ревизије поменутих српских стандарда. Додатно, за изворне српске стандарде који припадају области рада CENELEC-а, Институт има обавезу обавештавања те европске организације за стандардизацију у складу са CENELEC Guide 8 (тзв. процедура Виљамура). У оба случаја обавештавање се врши после уношења пројеката ових стандарда у план рада комисије за стандарде и сродне документе и најкасније после одлуке комисије да нацрт стандарда стави на јавну расправу.

Осим тога, према правилима европских организација за стандардизацију, Институт мора да обавести CEN, CENELEC и ETSI о објављеним српским стандардима насталим преузимањем европских стандарда и хармонизационих докумената.

Такође, у складу са Законом о стандардизацији („Службени гласник Републике Србије”, бр. 36/09, 46/2015), односно *Кодексом добре праксе за израду, доношење и примену стандарда*, који је саставни део Споразума о техничким препрекама у трговини Светске трговинске организације, Институт мора да учини јавно доступним свој годишњи план доношења српских стандарда и сродних докумената и да о постојању плана обавести европске и међународне организације за стандардизацију.

4 Учесници у поступку доношења стандарда и сродних докумената

У складу са Законом о стандардизацији и Одлуком о изменама и допунама оснивачког акта Института за стандардизацију Србије, у Институту се образују стручни савети и комисије за стандарде и сродне документе (у даљем тексту: комисије за стандарде), као стручна тела Института.

Стручни савети се образују ради усмеравања стручног рада комисија за стандарде које су образоване за различите предмете у оквиру поједине шире области стандардизације, у складу са Одлуком о изменама и допунама оснивачког акта Института за стандардизацију Србије и Статутом Института.

Стручни савети предлажу усвајање интерних правила стандардизације, припремају стручне основе за израду годишњих планова доношења српских стандарда и сродних докумената, предлажу образовање и престанак рада комисија за стандарде ради реализације тих планова, укључујући измене и допуне аката о образовању припадајућих комисија, и обављају друге послове у складу са Одлуком о изменама и допунама оснивачког акта Института за стандардизацију Србије, Статутом Института и пословником о свом раду.

У случајевима када из објективних разлога није могуће образовати комисију за стандарде, надлежни стручни савет обавља послове комисије у процесу доношења српских стандарда и сродних докумената у односној ужој области стандардизације ради испуњења обавеза које проистичу из чланства у европским и међународним организацијама за стандардизацију.

Стручни рад Института у ужим областима стандардизације одвија се у комисијама за стандарде уколико довољан број заинтересованих страна предложи своје представнике за чланове комисија. У оквиру своје надлежности, комисије за стандарде припремају и реализују програме стандардизације и годишње планове доношења стандарда и сродних докумената у припадајућим областима стандардизације, прате рад и учествују у раду одговарајућих техничких радних тела међународних и европских организација за стандардизацију и обављају друге активности у складу са ИПС 2, *Интерна правила стандардизације – Део 2: Образовање и рад комисија за стандарде и сродне документе*.

Области стандардизације за које се образују комисије за стандарде одређују се према областима стандардизације за које су образовани технички комитети међународних и европских организација за стандардизацију, првенствено у делатностима за које постоје стратешки, национално-економски интереси. Ти интереси одређени су званичном економском политиком земље.

5 Доношење, објављивање, одржавање, преиспитивање и повлачење изворног српског стандарда и сродног документа

5.1 Изворни српски стандард

5.1.1 Фаза пројекта

Поступак доношења изворног српског стандарда започиње подношењем предлога за нови пројекат (00.00). Овај предлог могу поднети комисије за стандарде, стручни савети надлежни за одговарајућу област стандардизације, државни органи Републике Србије, заинтересовани привредни субјекти, друге организације и заједнице, организације потрошача и корисника услуга, као и друга правна и физичка лица.

Подносилац предлога је дужан да предлог за нови пројекат достави на обрасцу QP.07.01, Предлог за нови пројекат српског стандарда/сродног документа. Елементи образложења за нови пројекат српског стандарда који се уносе у поменути образац и на основу којих се оцењује оправданост предлога дати су у Прилогу Г.

5.1.2 Фаза предлога

Предлог за нови пројекат изворног српског стандарда на обрасцу QP.07.01 доставља се надлежној комисији за стандарде или, уколико не постоји комисија са одговарајућом области рада, надлежном стручном савету ради изјашњавања о оправданости предлога (10.20).

Оправданост предлога за нови пројекат оцењује се пре свега водећи рачуна о *Кодексу добре праксе за израду, доношење и примену стандарда*, који је саставни део Споразума о техничким препрекама у трговини Светске трговинске организације, CEN/CENELEC *Интерним правилима – Део 2: Општа правила стандардизације* (CEN/CENELEC *Internal regulations – Part 2, Common rules for standardization work*, и ETSI Директивама – Правилник о раду (ETSI Directives – Rules of procedures), што значи да се предлог за нови пројекат одбацује уколико на међународном или европском нивоу већ постоји стандард за исти предмет или је рад на њему започет. Приликом оцењивања оправданости предлога за нови пројекат узимају се у обзир и расположивост и доступност стручњака који ће учествовати у реализацији пројекта, постојање комисије за стандарде и сродне документе или потреба за њеним оснивањем, финансијски аспекти реализације пројекта итд.

Уколико комисија за стандарде, односно стручни савет процени да постоји интерес за доношење српског стандарда са одређеним предметом (нпр. као подршка техничком пропису), у записнику са седнице комисије, односно седнице стручног савета констатује се да се предлог за доношење изворног српског стандарда прихвата (10.99). Такође, уколико не постоји одговарајућа комисија за стандарде, стручни савет доноси одлуку о њеном оснивању.

Приликом доношења одлуке о предлогу треба водити рачуна о томе да ли се он може прихватити као стандард или као сродни документ.

5.1.3 Фаза преднацрта

Уколико се предлог за нови пројекат оцени као оправдан, уписује се у план рада надлежне комисије за стандарде (10.99), односно у годишњи план доношења српских стандарда и сродних докумената Института.

У складу са правилима европских организација за стандардизацију, Институт неће одбити да се о неком предмету стандардизације из његовог плана доношења српских стандарда и сродних докумената расправља на европском нивоу и неће предузимати никакве радње које могу утицати на одлуку у вези са тим.

Комисија за стандарде утврђује и време предвиђено за објављивање изворног српског стандарда. Рачунајући од тренутка прихватања предлога за доношење изворног српског стандарда (10.99), поступак доношења може да траје: 18 месеци, 24 месеца, 36 месеци. Комисија за стандарде у обавези је да прати реализацију поступка доношења изворног српског стандарда и у случају да постоје индиције да ће поступак трајати дуже него што је утврђено, може се донети одлука о престанку рада на доношењу изворног српског стандарда.

У овој фази, на основу одлуке комисије за стандарде, образује се радна група, чији је задатак припрема преднацрта изворног српског стандарда према ИПС 3, *Интерним правилима стандардизације – Део 3: Уобличавање и структура српских стандарда и сродних докумената*. Уколико радна група сматра да је то потребно, у припрему преднацрта изворног српског стандарда могу се укључити и технички и други експерти из одговарајуће области.

Усаглашен текст преднацрта радна група доставља секретару комисије за стандарде који му, уз сагласност председника комисије за стандарде, додељује статус нацрта комисије изворног српског стандарда (20.99) и прослеђује га на даље разматрање комисији за стандарде.

5.1.4 Фаза нацрта комисије

Чланови комисије за стандарде разматрају нацрт комисије изворног српског стандарда како би се постигао консензус у вези са његовим техничким садржајем (30.20). Све примедбе чланова морају да буду образложене у току разматрања да би се комисија изјаснила о њима. Уколико постоје спорна питања око којих комисија не може да постигне консензус, одлуке се доносе двотрећинском већином гласова свих чланова комисије.

Уколико је природа примедба таква да се нацрт комисије изворног српског стандарда не може одобрити за јавну расправу, нацрт се враћа у претходну фазу.

Све одлуке комисије у вези са разматрањем нацрта комисије изворног српског стандарда уносе се у записник са састанка комисије.

Након што комисија заврши разматрање нацрта комисије изворног српског стандарда (30.60), а пре стављања нацрта на јавну расправу, врше се језичка редакција и графичко уређивање текста нацрта. Нацрт комисије изворног српског стандарда за јавну расправу својим потписом на одговарајућем обрасцу одобрава руководилац одељења за област стандардизације која је у надлежности комисије за стандарде (30.99).

5.1.5 Фаза јавне расправе

Обавештење о нацрту изворног српског стандарда на јавној расправи даје се у службеном гласилу Института, које се објављује на интернет страници Института (40.20), а сам нацрт доступан је јавности у Информационом центру Института.

Примедбе на нацрт изворног српског стандарда на јавној расправи, са образложењем у писаном облику, достављају се Институту у року од 60 дана од дана покретања јавне расправе. Изузетно, тај рок може бити и краћи, али не краћи од 30 дана, када то налажу разлози безбедности, заштите здравља и животне средине.

По истеку јавне расправе, комисија за стандарде разматра пристигле примедбе. Примедбе се могу прихватити или одбацити са образложењем, а подносилац примедба обавештава се о ставу комисије.

Уколико је природа примедба таква да захтева значајне измене нацрта изворног српског стандарда, комисија за стандарде може донети одлуку о стављању измењеног нацрта на другу јавну расправу (40.93). Уколико је природа примедба таква да комисија за стандарде не може прихватити текст нацрта изворног српског стандарда, може се донети одлука да се одустане од пројекта (40.98) или одлука да се уместо изворног српског стандарда објави изворни сродни документ.

Уколико нема примедба на нацрт или су примедбе такве природе да не спречавају комисију да нацрт прихвати као дефинитивни текст нацрта изворног српског стандарда (40.99), прелази се у следећу фазу поступка.

Све одлуке комисије које се односе на нацрт изворног српског стандарда после јавне расправе уносе се у записник са састанка комисије.

5.1.6 Фаза дефинитивног текста нацрта

Ова фаза доношења изворног српског стандарда у ствари подразумева спровођење поступка формалног одобравања дефинитивног текста нацрта за објављивање (50.99).

Руководилац одељења за област стандардизације која је у надлежности комисије за стандарде својим потписом на одговарајућем обрасцу потврђује да је дефинитивни текст нацрта изворног српског стандарда био обухваћен годишњим планом доношења стандарда и сродних докумената Института и да је припремљен у складу са интерним правилима Института.

Руководилац надлежног сектора за стандардизацију својим потписом на одговарајућем обрасцу потврђује исправност спроведеног поступка припреме дефинитивног текста нацрта изворног српског стандарда.

5.1.7 Фаза објављивања

Ова фаза доношења изворног српског стандарда започиње језичком редактуром и графичким уређивањем дефинитивног текста нацрта изворног српског стандарда у случају да су примедбе у поступку јавне расправе условиле измену текста (60.00). У супротном, врши се само графичко уређивање текста.

Изворни српски стандард одобрен је за објављивање када директор Института потпише решење о његовом доношењу. Даном објављивања решења на интернет страници Института и у службеном гласилу Института изворни српски стандард постаје доступан јавности (60.60).

Уколико се по објављивању изворног српског стандарда укаже потреба за отклањањем штампарских, језичких и сличних грешака које би довеле у питање недвосмисленост примене одредаба стандарда, објављује се исправка изворног српског стандарда, а обавештење о томе даје се у службеном гласилу Института, на интернет страници Института.

5.1.8 Фаза преиспитивања

Да би се проверило да ли још увек постоји разлог за примену изворног српског стандарда, односно да ли су његове одредбе још увек у складу са предвиђеном употребом, комисија за стандарде покреће поступак систематског преиспитивања српског стандарда (90.20), а најкасније пет година после његовог објављивања, односно претходног преиспитивања.

Комисија за стандарде преиспитује објављени изворни српски стандард и предлаже његово потврђивање, измену, ревизију или повлачење.

Обавештење о покретању поступка преиспитивања и предлог комисије за стандарде објављује се у службеном гласилу Института, на интернет страници Института.

Ако се у поступку преиспитивања утврди да је потребно извршити мењање, додавање или брисање одређених делова садржаја стандарда, комисија за стандарде одлучује о томе да се покрене поступак доношења измене изворног српског стандарда (90.92). Овај поступак идентичан је поступку доношења изворног српског стандарда.

Ако се у поступку преиспитивања утврди да је потребно извршити веће измене садржаја изворног српског стандарда, комисија за стандарде доноси одлуку о покретању поступка ревизије (90.92), који је идентичан поступку доношења изворног српског стандарда. Резултат поступка ревизије је објављивање новог издања изворног српског стандарда, које обухвата и све претходне измене и исправке тог стандарда, при чему ознака стандарда остаје непромењена.

Ако се у поступку преиспитивања утврди да није потребно извршити побољшавање и осавремењивање изворног српског стандарда, комисија за стандарде доноси одлуку о његовом потврђивању (90.93).

Обавештење о резултатима поступка преиспитивања објављује се у службеном гласилу Института, на интернет страници Института.

5.1.9 Фаза повлачења

Изворни српски стандард повлачи се у случају објављивања новог издања тог стандарда (ревизија), објављивања новог српског стандарда са истим предметом, као и, с обзиром на обавезе које проистичу из чланства у европским организацијама за стандардизацију CEN, CENELEC и ETSI, у случају да је предметни стандард у супротности са објављеним европским стандардом.

Изворни српски стандард је повучен (95.99) када се решење о његовом повлачењу, које доноси директор Института, објави у у службеном гласилу Института и на интернет страници Института.

Уколико комисија за стандарде и сродне документе установи да није требало да дође до повлачења изворног српског стандарда, повучени стандард може да се обнови враћањем или у фазу нацрта комисије или у фазу јавне расправе. У случају да током јавне расправе нема примедба или су примедбе такве природе да не спречавају комисију да нацрт прихвати као дефинитивни текст нацрта изворног српског стандарда (40.99), прелази се у следећу фазу поступка. Такав стандард објављује се као ново издање српског изворног стандарда.

5.2 Српски сродни документ

5.2.1 Техничка спецификација

Техничка спецификација је документ који Институт доноси у случају када се материја коју обрађује тај документ још увек технички развија или за који у том тренутку не постоји консензус да постане изворни српски стандард. Техничку спецификацију Институт доноси и када је у фази јавне расправе о нацрту изворног српског стандарда природа пристиглих примедба таква да комисија за стандарде не може донети одлуку о прихватању текста нацрта као дефинитивног текста нацрта изворног српског стандарда.

Приликом доношења техничке спецификације мора се водити рачуна о томе да она не буде усупротности са неким постојећим српским стандардом. Техничка спецификација може да садржи нормативне одредбе.

Подносиоци предлога за доношење техничке спецификације су као у 5.1.1.

Поступак доношења техничке спецификације започиње фазом пројекта (00), после које следе фаза предлога (10) и фаза преднацрта (20).

У фази нацрта комисије (30), уколико комисија за стандарде прихвати нацрт комисије техничке спецификације, доноси се одлука о њеном објављивању (фаза 60), без стављања на јавну расправу.

На прихваћеним нацртима техничких спецификација нису дозвољене никакве техничке измене.

Фаза објављивања техничке спецификације започиње језичком редакцијом и графичким уређивањем дефинитивног текста нацрта техничке спецификације (60.00).

Техничка спецификација одобрена је за објављивање када директор Института потпише решење о њеном доношењу. Даном објављивања решења на интернет страници Института техничка спецификација постаје доступна јавности (60.60).

Обавештење о објављеној техничкој спецификацији објављује се и у службеном гласилу Института, на интернет страници Института.

Уколико се по објављивању техничке спецификације укаже потреба за отклањањем штампарских, језичких и сличних грешака, може се објавити њена исправка.

Комисија за стандарде одговорна је за систематско преиспитивање садржаја техничке спецификације. Поступак преиспитивања техничке спецификације покреће се (90.20) најкасније у року од три године после њеног објављивања. Сврха преиспитивања је да се поново размотре разлози који су довели до њеног објављивања, као и да се размотри могућност њеног објављивања као изворног српског стандарда. Резултат поступка преиспитивања може да буде потврђивање техничке спецификације (препоручује се да се потврђивање техничке спецификације као резултат преиспитивања врши само једном), објављивање новог издања техничке спецификације (ревизија), њено повлачење или њено објављивање као изворног српског стандарда.

5.2.2 Технички извештај

Технички извештај је документ који Институт доноси на предлог комисије за стандарде или стручног савета, који садржи информације у вези са техничким аспектима рада на стандардизацији, а које не могу да буду обухваћене стандардом. Садржај техничког извештаја је искључиво информативан и ни на који начин не сме да садржи захтеве.

Поступак доношења техничког извештаја започиње фазом пројекта (00), после које следе фаза предлога (10) и фаза преднацрта (20).

У фази нацрта комисије (30), уколико комисија за стандарде прихвати нацрт комисије техничког извештаја, доноси се одлука о његовом објављивању (фаза 60), без стављања на јавну расправу.

Фаза објављивања техничког извештаја започиње језичком редакцијом и графичким уређивањем дефинитивног текста нацрта техничког извештаја (60.00).

Технички извештај доступан је јавности (60.60) када се решење о његовом доношењу, које доноси директор Института, објави на интернет страници Института.

Обавештење о објављеном техничком извештају објављује се и у службеном гласилу Института, на интернет страници Института.

Уколико се по објављивању техничког извештаја укаже потреба за отклањањем штампарских, језичких и сличних грешака, може се објавити његова исправка.

Комисија за стандарде одговорна је за периодично преиспитивање садржаја техничког извештаја како би потврдила да потреба за њим још увек постоји. Резултат преиспитивања може да буде потврђивање, објављивање новог издања (ревизија) или повлачење техничког извештаја.

5.2.3 Упутство

Упутство је документ који Институт доноси на предлог стручног савета, који садржи препоруке, смернице или савете који се односе на принципе и политику стандардизације у одређеној области, као и смернице за учеснике у поступку доношења стандарда и кориснике стандарда.

Поступак доношења упутства започиње фазом пројекта (00), после које следе фаза предлога (10), фаза преднацрта (20) и фаза нацрта комисије (30). Уколико стручни савет или комисија за стандарде прихвате нацрт упутства, оно прелази у фазу јавне расправе (40) и у наредне фазе закључно са фазом објављивања (фаза 60).

Упутство је доступно јавности (60.60) када се решење о његовом доношењу, које доноси директор Института, објави на интернет страници Института.

Обавештење о објављеном упутству објављује се и у службеном гласилу Института, на интернет страници Института.

Надлежни стручни савет или надлежна комисија за стандарде могу у било ком тренутку да покрену поступак преиспитивања упутства. Резултат преиспитивања може да буде потврђивање, објављивање новог издања (ревизија) или повлачење упутства.

6 Преузимање међународног стандарда и сродног документа

6.1 Српски стандард настао преузимањем међународног стандарда

Као члан Међународне организације за стандардизацију (ISO) и Међународне електротехничке комисије (IEC), Институт има право да преузима стандарде тих организација као српске стандарде. Рад на преузимању међународних стандарда одвија се у комисијама за стандарде које прате рад међународних техничких комитета.

Предлог за доношење српског стандарда на основу међународног стандарда могу поднети комисије за стандарде, стручни савети надлежни за одговарајућу област стандардизације, државни органи Републике Србије, заинтересована предузећа, друге организације и заједнице, организације потрошача и корисника услуга, као и друга правна и физичка лица. Приликом одлучивања о предлогу мора се водити рачуна о томе да ли је предметни међународни стандард већ преузет као европски стандард. У том случају предност има преузимање тог европског стандарда.

Међународни стандарди могу се преузимати или као идентични српски стандарди или као српски стандарди модификовани у односу на међународне стандарде. За начине преузимања, видети 3.4.4.

Уколико се после објављивања српског стандарда којим је међународни стандард преузет на енглеском језику у план доношења српских стандарда као нови пројекат унесе и српски стандард којим се тај исти међународни стандард преузима и на српском језику и уколико се у року од 24 месеца не обезбеди превод тог стандарда на српски језик, комисија за стандарде може да донесе одлуку о престанку рада на пројекту и пројекту тог српског стандарда додељује се статус „напуштен”.

Уколико се преузимају нова издања међународних стандарда који су претходно били преузети као српски стандарди на српском језику, секретари комисија у обавези су да провере проценат измене текста новог издања стандарда на енглеском језику у односу на претходно издање, као и његову актуелност. Уколико су измене текста 30 % или мање за стандарде до 40 страна, односно 20 % или мање за стандарде преко 40 страна у односу на основни текст стандарда и уколико председник надлежне комисије за стандарде оцени да је документ и даље актуелан, секретар комисије је дужан да тај стандард унесе у план доношења српских стандарда као нови пројекат и у сарадњи са Одељењем за међународну сарадњу, информисање и пружање стручне помоћи, које ће урадити неопходно превођење, припреми текст новог издања на српском језику и достави га комисији ради његовог доношења. Измене, исправке и исправљене верзије међународних стандарда који су преузети као српски стандарди на српском језику преузимају се такође на српском језику, уз поштовање претходно наведених критеријума.

Поступак преузимања међународног стандарда идентичан је поступку доношења изворног српског стандарда (видети од 5.1.1 до 5.1.7).

Изузетно, јавна расправа се не спроводи за српске стандарде којима се на енглеском језику преузимају објављени међународни стандарди.

Поступак преиспитивања српског стандарда насталог преузимањем међународног стандарда покреће се у складу са планираним роком за преиспитивање преузетог међународног стандарда, а резултат преиспитивања српског стандарда идентичан је резултату преиспитивања међународног стандарда. Поступак преиспитивања може бити покренут и на основу посебне одлуке комисије за стандарде, а резултат преиспитивања у том случају може бити потврђивање, ревизија, измена, исправка, исправљена верзија или повлачење српског стандарда насталог преузимањем међународног стандарда.

6.2 Српски сродни документ настао преузимањем међународног сродног документа

Као члан Међународне организације за стандардизацију (ISO) и Међународне електротехничке комисије (IEC), Институт има право да преузима техничке спецификације, техничке извештаје, упутства, спецификације доступне јавности, споразуме међународне конференције, оцене технолошких трендова и индустријске техничке споразуме које су објавиле те организације. Рад на преузимању поменутих докумената одвија се у комисијама за стандарде које прате рад међународних техничких комитета или у надлежном стручном савету.

Предлог за доношење српског сродног документа на основу међународног сродног документа могу поднети комисије за стандарде, стручни савети надлежни за одговарајућу област стандардизације, државни органи Републике Србије, заинтересована предузећа, друге организације и заједнице, организације потрошача и корисника услуга, као и друга правна и физичка лица.

Међународни сродни документи преузимају се као идентични српски сродни документи или као српски сродни документи модификовани у односу на међународне сродне документе. За начине преузимања, видети 3.4.4.

Уколико се после објављивања српског сродног документа којим је међународни сродни документ преузет на енглеском језику у план доношења српских стандарда као нови пројекат унесе и српски сродни документ којим се тај исти међународни сродни документ преузима и на српском језику и уколико се у року од 24 месеца не обезбеди превод тог сродног документа на српски језик, комисија за стандарде може да донесе одлуку о престанку рада на пројекту и пројекту тог српског сродног документа додељује се статус „напуштен”.

Уколико се преузимају нова издања међународних сродних докумената који су претходно били преузети као српски сродни документи на српском језику, секретари комисија у обавези су да провере проценат измене текста новог издања сродног документа на енглеском језику у односу на претходно издање, као и његову актуелност. Уколико су измене текста 30 % или мање за сродна документа до 40 страна, односно 20 % или мање за сродна документа преко 40 страна у односу на основни текст сродног документа и уколико председник надлежне комисије за стандарде оцени да је документ и даље актуелан, секретар комисије је дужан да тај сродни документ унесе у план доношења српских стандарда као нови пројекат и у сарадњи са Одељењем за међународну сарадњу, информисање и пружање стручне помоћи, које ће урадити неопходно превођење, припреми текст новог издања на српском језику и достави га комисији ради његовог доношења. Исправке међународних сродних докумената који су преузети као српски сродни документи на српском језику преузимају се такође на српском језику, уз поштовање претходно наведених критеријума.

Уколико се међународни сродни документи преузимају превођењем, они се могу преузети или као српски стандард или као сродни документ истог или неког другог типа. У случају преузимања проглашавањем или прештампавањем, међународни сродни документи преузимају се искључиво као сродни документи истог типа.

Поступак преузимања међународних упутстава идентичан је поступку доношења изворних српских упутстава (видети 5.2.3), изузев у случају преузимања објављеног међународног упутства методом прештампавања. Када се објављено међународно упутство преузима на енглеском језику, изоставља се фаза јавне расправе (5.1.5). Поступак преузимања осталих међународних сродних докумената идентичан је поступку доношења изворних српских техничких спецификација и техничких извештаја (видети 5.2.1 и 5.2.2).

7 Преузимање европског стандарда и сродног документа

7.1 Српски стандард настао преузимањем европског стандарда

На основу чланства у Европском комитету за стандардизацију CEN, Европском комитету за стандардизацију у области електротехнике CENELEC и Европском институту за стандарде у области телекомуникација ETSI, Институт има обавезу да преузима европске стандарде (и хармонизационе документе код CENELEC-а) тих организација као српске стандарде. Рад на преузимању европских стандарда одвија се у комисијама за стандарде које прате рад европских техничких радних тела или у надлежном стручном савету.

Под националном имплементацијом европских стандарда подразумева се да се европски стандарди морају преузимати само као идентични српски стандарди, уз истовремено повлачење свих српских стандарда који су са њима у супротности. Преузимање европских стандарда врши се или проглашавањем или објављивањем идентичног текста европског стандарда на српском језику (превођењем).

7.1.1 Развој европског стандарда

Учешће у развоју европских стандарда и њихово преузимање одвија се у комисијама за стандарде које прате рад европских техничких комитета или у надлежном стручном савету уколико не постоји комисија за стандарде или нема довољног интереса за њено образовање. Као пуноправни члан европских организација за стандардизацију CEN и CENELEC, Институт има могућност да предлог за нови пројекат европског стандарда које су доставиле заинтересоване стране у Републици Србији упути надлежном техничком комитету CEN-а или CENELEC-а на разматрање.

Након добијања информације о предлогу новог пројекта од CEN-а или CENELEC-а, односно ETSI-ја, комисија за стандарде припрема тзв. национални став о пројекту европског стандарда, који може да садржи и предлоге за посебне националне услове, захтеве за А-одступањем и опште модификације. У циљу припреме националног става у вези са сваким појединачним пројектом, Институт на својој интернет страници објављује листе пројеката европских стандарда.

Захтев за А-одступањем Институт подноси када је реч о развоју европског стандарда чији су захтеви у супротности са одредбама прописа који се примењују у Републици Србији, и то у најранијој фази развоја европског стандарда, а најкасније током јавне расправе о том европском стандарду.

Посебни национални услови који се не могу променити ни у дужем временском периоду (нпр. климатски услови) не сматрају се одступањима и требало би, кад год је то могуће, да буду обухваћени европским стандардом или хармонизационим документом у најранијој фази припреме ових докумената. Ако то није могуће, Институт подноси захтев за одобравање посебних националних услова.

Припремљен национални став доставља се у предвиђеном року (три месеца) CEN-у или CENELEC-у, односно (4 месеца) ETSI-ју.

Када се пројекат европског стандарда прихвати, он се уписује у план рада комисије за стандарде и означава као prSRPS EN.

На својој интернет страници и у свом службеном гласилу Институт објављује листе нацрта европских стандарда који су на јавној расправи. Јавна расправа о нацртима европских стандарда на националном нивоу траје два месеца. С обзиром на то да је фаза јавне расправе крајњи рок за извештавање европских организација за стандардизацију у вези са предлозима за опште модификације и национална одступања, комисија за стандарде посебну пажњу мора обратити на примедбе које могу да утичу на њихово дефинисање.

У зависности од резултата јавне расправе у европским организацијама за стандардизацију CEN, CENELEC и ETSI, комисија за стандарде може да се гласањем изјашњава и о дефинитивном тексту нацрта европског стандарда. Период за то гласање је два месеца.

Када европске организације за стандардизацију CEN, CENELEC и ETSI одобре европски стандард (dor – датум када је европски стандард одобрен у европским организацијама за стандардизацију), односно када га доставе националним чланицама (dav – датум када је одобрени европски стандард достављен националним чланицама), Институт има обавезу да приликом националне имплементације тог европског стандарда поштује следеће датуме, и то:

- крајњи рок до којег се мора објавити информација о постојању европског стандарда (doa),
- крајњи рок до којег европски стандард мора да буде примењен на националном нивоу објављивањем идентичног националног стандарда (dop),
- крајњи рок до којег се национални стандарди који су у супротности са објављеним европским стандардом морају повићи (dow).

Крајњи рок до којег европски стандард који су донели Европски комитет за стандардизацију (CEN) и Европски комитет за стандардизацију у области електротехнике (CENELEC) мора бити примењен на националном нивоу јесте шест месеци од дана достављања стандарда националним чланицама (dop).

Уколико се европски стандард преузима превођењем, по објављивању европског стандарда израђује се нацрт комисије српског стандарда и комисија доноси одлуку о покретању поступка јавне расправе (видети 5.1.4). Обавештење о нацрту даје се у службеном гласилу Института, које се објављује на интернет страници Института, а сам нацрт доступан је јавности у Информационом центру Института. Примедбе на нацрт српског стандарда на јавној расправи, које се могу односити само на превод, са образложењем у писаном облику, достављају се Институту у року од 60 дана од дана покретања јавне расправе. По истеку јавне расправе, комисија за стандарде разматра пристигле примедбе. Примедбе се могу прихватити или одбацити са образложењем, а подносилац примедба обавештава се о ставу комисије. На основу прихваћених примедба, комисија за стандарде припрема дефинитивни текст нацрта српског стандарда који се одобрава за објављивање (видети од 5.1.5 до 5.1.7).

Уколико се објављени европски стандард преузима проглашавањем комисија за стандарде прихвата тај европски стандард као идентичан српски стандард, који се одобрава за објављивање (видети 5.1.6 и 5.1.7).

Уколико се после објављивања српског стандарда којим је европски стандард преузет на енглеском језику у план доношења српских стандарда као нови пројекат унесе и српски стандард којим се тај исти европски стандард преузима и на српском језику и уколико се у року од 24 месеца не обезбеди превод тог стандарда на српски језик, комисија за стандарде може да донесе одлуку о престанку рада на пројекту и пројекту тог српског стандарда додељује се статус „напуштен”.

За нова издања европских стандарда који су претходно били преузети као српски стандарди на српском језику секретари комисија у обавези су да провере проценат измене текста новог издања стандарда на енглеском језику у односу на претходно издање, као и његову актуелност. Уколико су измене текста 30 % или мање за стандарде до 40 страна, односно 20 % или мање за стандарде преко 40 страна у односу на основни текст стандарда, и уколико председник надлежне комисије за стандарде оцени да је документ и даље актуелан, секретар комисије је дужан да тај стандард унесе у план доношења српских стандарда као нови пројекат и у сарадњи са Одељењем за међународну сарадњу, информисање и пружање стручне помоћи, које ће урадити неопходно превођење, припреми текст новог издања на српском језику и достави га комисији ради његовог доношења. Измене и исправке европских стандарда који су преузети као српски стандарди на српском језику преузимају се такође на српском језику уз поштовање претходно наведених критеријума.

О националној имплементацији европског стандарда Институт мора да обавести релевантну европску организацију за стандардизацију CEN, CENELEC или ETSI.

Поступак преиспитивања српског стандарда насталог преузимањем европског стандарда покреће се у складу са планираним роком за преиспитивање преузетог европског стандарда, односно на касније пет година од објављивања европског стандарда. Комисија за стандарде или стручни савет могу донети одлуку да се CEN-CENELEC Менаџмент центру упутити захтев за покретање поступка преиспитивања пре планираног рока. Резултат преиспитивања српског стандарда идентичан је резултату преиспитивања европског стандарда.

7.2 Српски сродни документ настао преузимањем европског сродног документа

Као члан европских организација за стандардизацију CEN, CENELEC и ETSI, Институт има право да преузима техничке спецификације, извештаје, упутства, споразуме европске конференције и предстандарде које су објавиле те организације. Рад на преузимању поменутих докумената одвија се у комисијама за стандарде које прате рад европских техничких комитета или у надлежном стручном савету уколико нема комисије за стандарде или не постоји довољан интерес за њено образовање.

Предлог за доношење српског сродног документа на основу европског сродног документа могу поднети комисије за стандарде, стручни савети надлежни за одговарајућу област стандардизације, државни органи Републике Србије, заинтересована предузећа, друге организације и заједнице, организације потрошача и корисника услуга, као и друга правна и физичка лица.

Европски сродни документи преузимају се само као идентични српски сродни документи. Преузимање европских сродних докумената врши се или проглашавањем или објављивањем идентичног текста сродног документа на српском језику (превођењем).

Уколико се после објављивања српског сродног документа којим је европски сродни документ преузет на енглеском језику у план доношења српских стандарда као нови пројекат унесе и српски сродни документ којим се тај исти европски сродни документ преузима и на српском језику и уколико се у року од 24 месеца не обезбеди превод тог сродног документа на српски језик, комисија за стандарде може да донесе одлуку о престанку рада на пројекту и пројекту тог српског стандарда додељује се статус „напуштен”.

За нова издања европских сродних докумената који су претходно били преузети као српски сродни документи на српском језику секретари комисија у обавези су да провере проценат измене текста новог издања сродног документа на енглеском језику у односу на претходно издање, као и његову актуелност. Уколико су измене текста 30 % или мање за сродна документа до 40 страна, односно 20 % или мање за сродна документа преко 40 страна у односу на основни текст сродног документа, и уколико председник надлежне комисије за стандарде оцени да је документ и даље актуелан, секретар комисије је дужан да тај сродни документ унесе у план доношења српских стандарда као нови пројекат и у сарадњи са Одељењем за међународну сарадњу, информисање и пружање стручне помоћи, које ће урадити неопходно превођење, припреми текст новог издања на српском језику и достави га комисији ради његовог доношења. Исправке европских сродних докумената који су преузети као српски сродни документи на српском језику преузимају се такође на српском језику уз поштовање претходно наведених критеријума.

Поступак преузимања европских сродних докумената идентичан је поступку доношења изворних српских техничких спецификација (видети 5.2.1).

8 Преузимање других међународних стандарда, као и националних стандарда других земаља

Други међународни стандарди, као и национални стандарди других земаља преузимају се као српски стандарди само ако нису у супротности са објављеним стандардима које су донеле међународне организације за стандардизацију (ISO или IEC) или европске организације за стандардизацију (CEN, CENELEC или ETSI) или ако не постоји одговарајући европски или међународни стандард за одређени предмет.

Начини преузимања поменутих стандарда зависе од појединачних уговора које Институт има са другим међународним организацијама за стандардизовање/стандарде, као и са националним телима за стандарде других земаља, као доносиоцима тих стандарда, а поступак преузимања идентичан је поступку доношења изворног српског стандарда (видети од 5.1.1 до 5.1.7).

На основу уговора који је Институт закључио са Немачким институтом за стандардизацију (DIN), стандарди те организације преузимају се искључиво превођењем на српски језик. На основу уговора који је Институт закључио са Америчким удружењем за испитивање и материјале (ASTM International), стандарди те међународне организације преузимају се или превођењем на српски језик или на енглеском језику, прештампавањем оригинала. У оба случаја Институт има обавезу да поменуте организације обавести о својој намери да преузме њихове стандарде.

Прилог А (нормативан)

Доношење, објављивање, одржавање, преиспитивање и повлачење српског стандарда – фазе и потфазе

ФАЗЕ	ПОТФАЗЕ						
	90 Потфазе одлучивања						
	00	20	60	92	93	98	99
	Пријављивање	Почетак главне активности	Завршетак главне активности	Враћање у неку од ранијих фаза	Понављање исте фазе	Одустајање	Прихватање и наставак рада
00 Фаза пројекта	00.00 предлог за нови пројекат поднет	00.20 разматрање предлога новог пројекта	00.60 доношење одлуке о предлогу новог пројекта			00.98 предлог новог пројекта се одбацује	00.99 предлог новог пројекта се прихвата
10 Фаза предлога	10.00 евидентирање предлога новог пројекта	10.20 почетак изјашњавања о предлогу	10.60 завршетак изјашњавања о предлогу	10.92 предлог враћен подносиоцу ради ближег дефинисања		10.98 нови пројекат се одбацује	10.99 нови пројекат се прихвата
20 Фаза пред нацрта	20.00 нови пројекат уписује се у план рада комисије за стандарде	20.20 почетак рада на преднацрту српског стандарда	20.60 завршетак рада на преднацрту српског стандарда			20.98 пројекат се брише из плана рада комисије за стандарде	20.99 преднацрт српског стандарда прихвата се као нацрт српског стандарда
30 Фаза нацрта комисије	30.00 евидентирање нацрта комисије српског стандарда	30.20 почетак рада/изјашњавање о нацрту комисије српског стандарда	30.60 завршетак рада/изјашњавање о нацрту комисије српског стандарда	30.92 нацрт комисије српског стандарда враћа се на дораду		30.98 пројекат се брише из плана рада комисије за стандарде	30.99 нацрт комисије српског стандарда одобрава се за јавну расправу
40 Фаза јавне расправе	40.00 допуњавање и евидентирање података о нацрту српског стандарда	40.20 почетак јавне расправе о нацрту српског стандарда (60 дана)	40.60 завршетак јавне расправе	40.92 разматрање примедба на нацрт српског стандарда	40.93 одлука о понављању јавне расправе	40.98 пројекат се брише из плана рада комисије за стандарде	40.99 нацрт српског стандарда прихвата се као дефинитивни текст нацрта српског стандарда

ФАЗЕ	ПОТФАЗЕ						
	90 Потфазе одлучивања						
50 Фаза дефинитивног текста нацрта	50.00 евидентирање података о дефинитивном тексту нацрта српског стандарда	50.20 почетак поступка одобравања дефинитивног текста нацрта српског стандарда	50.60 завршетак поступка одобравања дефинитивног текста нацрта српског стандарда			50.98 пројекат се брише из плана рада комисије за стандарде	50.99 дефинитивни текст нацрта српског стандарда одобрен за објављивање
60 Фаза објављивања	60.00 српски стандард у поступку објављивања		60.60 српски стандард доступан јавности				
90 Фаза преиспитивања		90.20 почетак поступка преиспитивања српског стандарда	90.60 завршетак поступка преиспитивања српског стандарда	90.92 одлука о измени или ревизији српског стандарда	90.93 одлука о потврђивању српског стандарда		90.99 предлог за повлачење српског стандарда
95 Фаза повлачења		95.20 почетак изјашњавања о повлачењу	95.60 завршетак изјашњавања о повлачењу	95.92 одлука да се српски стандард не повлачи			95.99 повлачење српског стандарда

Прилог Б (нормативан)

Типови страних докумената који се преузимају као српски национални документи са степеном сагласности „идентичан”

Тип страног документа	Словни део ознаке страног документа	Тип српског националног документа	Словни део ознаке српског националног документа
Европски комитет за стандардизацију (CEN)			
European Standard	EN EN ISO	Српски стандард	SRPS EN SRPS EN ISO
Technical Specification	CEN/TS	Техничка спецификација (видети 6.2)	SRPS CEN/TS
Technical Report	CEN/TR	Технички извештај (видети 6.2)	SRPS CEN/TR
CEN Workshop Agreement	CWA	Споразум европске конференције	SRPS CWA
Guide	CEN Guide CEN/CENELEC Guide	Упутство	SRPS CEN Guide SRPS CEN/CENELEC Guide
Harmonization Document	HD	Српски стандард	SRPS HD
European Prestandard	ENV	Српски предстандард	SRPS ENV
CEN Report	CR	Извештај	SRPS CR
Европски комитет за електротехничку стандардизацију (CENELEC)			
European Standard	EN	Српски стандард	SRPS EN
Harmonization Document	HD	Српски стандард	SRPS HD
European Prestandard	ENV	Српски предстандард	SRPS ENV
Technical Specification	CLC/TS	Техничка спецификација (видети 6.2)	SRPS CLC/TS
Technical Report	CLC/TR	Технички извештај (видети 6.2)	SRPS CLC/TR
CENELEC Guide	CLC Guide	Упутство	SRPS CLC Guide
CENELEC Workshop Agreement	CWA	Споразум европске конференције	SRPS CWA

Тип страног документа	Словни део ознаке страног документа	Тип српског националног документа	Словни део ознаке српског националног документа
Европски институт за стандарде у области телекомуникација (ETSI)			
European Standard	EN:	Српски стандард	SRPS EN:
ETSI Standard	ES:	Српски стандард	SRPS ES:
ETSI Technical Specification	ETSI TS:	Техничка спецификација (видети 6.2)	SRPS ETSI TS:
ETSI Technical Report	ETSI TR:	Технички извештај (видети 6.2)	SRPS ETSI TR:
ETSI Guide	ETSI EG:	Упутство	SRPS ETSI EG:
Међународна организација за стандардизацију (ISO)			
International Standard	ISO	Српски стандард	SRPS ISO
Publicly Available Specification	ISO/PAS	Спецификација доступна јавности	SRPS ISO/PAS
Technical Specification	ISO/TS	Техничка спецификација	SRPS ISO/TS
Technical Report	ISO/TR	Технички извештај	SRPS ISO/TR
International Workshop Agreement	IWA	Споразум међународне конференције	SRPS IWA
Guide	ISO Guide: ISO/IEC Guide	Упутство	SRPS ISO Guide: SRPS ISO/IEC Guide
Међународна електротехничка комисија (IEC)			
International Standard	IEC	Српски стандард	SRPS IEC
Publicly Available Specification	IEC/PAS	Спецификација доступна јавности	SRPS IEC/PAS
Technical Specification	IEC/TS	Техничка спецификација	SRPS IEC/TS
Technical Report	IEC/TR	Технички извештај	SRPS IEC/TR
Guide	IEC Guide	Упутство	SRPS IEC Guide
Industry Technical Agreement	ITA	Индустријски технички споразум	SRPS ITA
Technology Trends Assessment	TTA	Оцена технолошког тренда	SRPS TTA

Прилог В (нормативан)

Означавање српских националних докумената насталих преузимањем

В.1 Означавање националног документа са степеном сагласности „идентичан”

Кад је страни документ у целини преузет као национални документ проглашавањем, прештампавањем или превођењем, национални документ се означава националном ознаком тако што се испред ознаке страног документа (слова и бројеви) додаје словна ознака SRPS, одвојена размаком.

ПРИМЕР 1 У случају српског стандарда идентичног са EN 771-1, национална ознака је:
SRPS EN 771-1

На насловној страни националног документа испод националне ознаке даје се:

- датум објављивања (месец и година) националног документа;
- степен сагласности речима „Идентичан са (ознака и година објављивања свих референтних докумената одвојени двотачком)”.

ПРИМЕР 2 **SRPS EN 771-1**
Септембар 2006.
Идентичан са EN 771-1:2003

ПРИМЕР 3 **SRPS EN IEC 61223-3-7**
Јул 2022.
Идентичан са EN IEC 61223-3-7:2022
IEC 61223-3-7:2021 ED1

Национална ознака обједињеног издања је као што је претходно наведено, с тим што се испод датума објављивања националног документа, после навођења степена сагласности, наводе све измене и исправке које је национални документ обухватио.

ПРИМЕР 4 **SRPS EN 771-1**
Септембар 2009.
Идентичан са EN 771-1:2003 + EN 771-1:2003/A1:2005

Измене и/или исправке страног документа које се објављују као засебан национални документ означавају се на следећи начин:

ПРИМЕР 5 **SRPS ISO 31-0:1998/Amd. 1**
Јануар 2000.
Идентичан са ISO 31-0:1997/Amd. 1:1999

ПРИМЕР 6 **SRPS EN IEC 60947-4-1:2019/AC**
Јун 2020.
Идентичан са EN IEC 60947-4-1:2019/AC:2020-05
IEC 60947-4-1:2018/COR2:2021 ED4

ПРИМЕР 7 **SRPS EN 60825-1:2015/A11:2021/AC**
Јул 2022.
Идентичан са EN 60825-1:2014/A11:2021/AC:2022-03

Исправљена верзија ISO стандарда/сродног документа који се преузима као национални документ означава се на следећи начин:

ПРИМЕР 8 **SRPS ISO 21422**
Новембар 2020.
Исправљена верзија
Новембар 2021.
Идентичан са ISO 21422:2018

Референтна ознака за каталожке и друге потребе састоји се од националне ознаке и године објављивања националног документа повезаних двотачком, иза којих следи (у загради) двословна ознака језика на којем се стандард објављује.

ПРИМЕР 9 Референтна ознака
SRPS EN ISO 10993-1:2005 (en)

ПРИМЕР 10 Референтна ознака
SRPS ISO 31-0:1998/Amd. 1:2000 (sr)

В.2 Означавање националног документа са степеном сагласности „модификован”

Када је страни документ преузет као национални документ са степеном сагласности „модификован”, допушта се само национална ознака према SRPS A.A0.004.

ПРИМЕР **SRPS M.A0.077**
Август 1985.
Модификован IEC 60185:1987

В.3 Означавање националног документа са степеном сагласности „није еквивалентан”

Када је страни документ преузет као национални документ са степеном сагласности „није еквивалентан”, допушта се само национална ознака према SRPS A.A0.004.

Прилог Г (информативан)

Елементи образложења за доношење српског стандарда¹⁾

Образложење за оцену предлога за доношење српског стандарда треба да садржи детаље засноване на критичком разматрању следећих елемената:

- а) специфични циљеви и разлози за доношење стандарда, са посебним нагласком на аспекте стандардизације који ће бити обухваћени;

Циљеви стандардизације су: узајамно споразумевање, безбедност, здравље, заштита животне средине, постизање заменљивости или повезивања или компатибилности, перформанса, функција, квалитет, економичност у погледу енергије или материјала, управљање варијантама, заштита потрошача, као и други циљеви.

Аспекти стандардизације су: терминологија, симболи, знаци, ознаке, карактеристике, узимање узорака, испитивање, контролисање, допунски захтеви за обележавање, паковање, складиштење итд., документација (нпр. која прати производ), као и други аспекти и захтеви.

- б) користи које се очекују од примене стандарда, проблеми за које се очекује да буду решени или тешкоће за које се очекује да буду превазиђене;
- в) хитност доношења стандарда узимајући у обзир потребе у другим областима или организацијама;
- г) ако постоји могућност да је доношење стандарда потребно због техничких прописа или захтева за усклађивање са техничким прописима, то треба да се наведе.

¹⁾ Прилог се односи и на српске сродне документе.

Прилог Д (информативан)

Српски стандарди и сродни документи – активности Института

Документ	Дефиниција	Активности Института
Стандарди		
SRPS	Документ, утврђен консензусом и одобрен од признатог тела, којим се утврђују, за општу и вишекратну употребу, правила, смернице или карактеристике за активности или њихове резултате, ради постизања оптималног нивоа уређености у датом контексту.	<ul style="list-style-type: none"> – Јавна расправа – Прихвата комисија за стандарде Института – Одобрава директор Института – Објављује се решење о доношењу стандарда на интернет страници Института и у службеном гласилу Института – Повлаче се национални стандарди у супротности са донетим српским стандардом објављивањем решења о повлачењу стандарда на интернет страници Института и у службеном гласилу Института
SRPS EN, SRPS HD, SRPS EN ISO, SRPS ES		<ul style="list-style-type: none"> – Јавна расправа – Гласање на дефинитивни текст нацрта стандарда – Прихвата комисија за стандарде Института – Одобрава директор Института – Објављује се решење о доношењу стандарда на интернет страници Института и у службеном гласилу Института – Повлаче се национални стандарди у супротности са европским стандардом објављивањем решења о повлачењу стандарда на интернет страници Института и у службеном гласилу Института
SRPS ISO, SRPS IEC, SRPS ISO/IEC		<ul style="list-style-type: none"> – Јавна расправа (са изузетком српских стандарда којима се претходно објављени међународни стандарди преузимају на енглеском језику) – Прихвата комисија за стандарде Института – Одобрава директор Института – Објављује се решење о доношењу стандарда на интернет страници Института и у службеном гласилу Института – Повлаче се национални стандарди у супротности са међународним стандардом објављивањем решења о повлачењу стандарда на интернет страници Института и у службеном гласилу Института

Документ	Дефиниција	Активности Института
Сродни документи		
SRPS TS SRPS CEN/TS, SRPS CLC/TS, SRPS ETSI TS SRPS ISO/TS, SRPS IEC/TS	<p>Документ који је објавио Институт, за који постоји могућност да у будућности споразумом постане национални српски стандард, али за који тренутно:</p> <ul style="list-style-type: none"> – не може да се добије захтевана подршка да би се одобрио као национални српски стандард, – постоји сумња да је постигнут консензус, – материја коју обрађује још увек се технички развија, или – постоји неки други разлог који спречава да се он одмах објави као међународни/европски/ национални српски стандард. 	<ul style="list-style-type: none"> – Прихвата комисија за стандарде Института – Одобрава директор Института – Објављује се решење о доношењу техничке спецификације у на интернет страници Института и у службеном гласилу Института – Не повлаче се национални стандарди у супротности са техничком спецификацијом насталом преузимањем европске или међународне техничке спецификације
SRPS TR SRPS CEN/TR, SRPS CLC/TR, SRPS ETSI TR SRPS ISO/TR, SRPS IEC/TR	<p>Документ који садржи информативни материјал (општи преглед или податке о техничким достигнућима) и није погодан да буде објављен као стандард или техничка спецификација.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Прихвата комисија за стандарде Института – Одобрава директор Института – Објављује се решење о доношењу техничког извештаја на интернет страници Института и у службеном гласилу Института – Не повлаче се национални стандарди у супротности са техничким извештајем насталим преузимањем европског или међународног техничког извештаја
SRPS Uputstvo SRPS CEN (или CLC или CEN/CENELEC) Guide, SRPS ETSI EG SRPS ISO (или IEC или ISO/IEC) Guide	<p>Документ који садржи правила, смернице, савете или препоруке који се односе на принципе и политику стандардизације, као и смернице за учеснике у поступку доношења стандарда и кориснике стандарда</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Јавна расправа (са изузетком објављених међународних упутстава која се преузимају на енглеском језику) – Стручни савет или комисија за стандарде прихватају упутство – Одобрава директор Института – Објављује се решење о доношењу упутства на интернет страници Института и у службеном гласилу Института

Библиографија

- 1) Закон о стандардизацији, „Службени гласник Републике Србије”, бр. 36/09 и 46/2015
- 2) Одлука о изменама и допунама оснивачког акта Института за стандардизацију Србије, „Службени гласник Републике Србије”, бр. 93/2015, 27/2016
- 3) SRPS ISO/IEC Guide 2:2007, *Стандардизација и сродне активности – Општи речник*
- 4) SRPS ISO/IEC Guide 21-1:2007, *Регионално или национално преузимање међународних стандарда и других међународних докумената – Део 1: Преузимање међународних стандарда*
- 5) SRPS ISO/IEC Guide 21-2:2007, *Регионално или национално преузимање међународних стандарда и других међународних докумената – Део 2: Преузимање међународних докумената који нису међународни стандарди*
- 6) CEN/CENELEC Internal regulations – Part 2:2022, *Common rules for standardization work*
- 7) ISO/IEC Directives – Part 1:2022, *Procedures for the technical work*
- 8) ISO/IEC Directives – Part 2:2021, *Principles and rules for the structure and drafting of ISO and IEC documents*
- 9) ISO/IEC Directives – Part 1:2022, IEC supplement:2022, *Procedure specific to IEC*
- 10) ISO/IEC Guide 59:2019, *Code of good practice for standardization*
- 11) SRPS ISO 639-1:2002, *Кодови за представљање назива земаља – Део 1: Алфа-2 код*
- 12) CEN/CENELEC Guide 10:2017, *Policy on dissemination, sales and copyright of CEN-CENELEC Publications*
- 13) CENELEC Guide 8:2016, *The Vilamoura notification procedure for new national work and for the revision of national standards*
- 14) ИПС 2:2021, *Интерна правила стандардизације – Део 2: Образовање и рад комисија за стандарде и сродне документе*
- 15) ИПС 3:2023, *Интерна правила стандардизације – Део 3: Уобличавање и структура српских стандарда и сродних докумената*
- 16) ETSI Directives, Version 45, June 2022